

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel:

(Vul hier de publicatietitel van de internetconsultatie in)

Concept 8^e actieprogramma Nitraatrichtlijn

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Landbouwers, partijen in de agrarische keten, agrarische sectorpartijen, waterschappen, provincies, natuurorganisaties en burgers.

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

Landbouwers, partijen in de agrarische keten, agrarische sectorpartijen, waterschappen, provincies, natuurorganisaties, wetenschappers.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

Stakeholders, bestaande uit agrarische sectorpartijen, provincies, waterschappen en natuurorganisaties, zijn vanaf de start van het proces in februari 2024 betrokken geweest in verschillende fasen om te komen tot het 8^e actieprogramma dat op 1 januari 2026 gaat gelden. De stakeholders zijn sinds februari 2024 meermaals via stakeholderbijeenkomsten op de hoogte gehouden over het proces en de voorgenomen inhoud van het 8^e actieprogramma. Ook zijn er diverse momenten geweest waarop stakeholders inbreng konden geven op voorgestelde mogelijke maatregelen. Daarbij was er ook de gelegenheid om mogelijke maatregelen aan te dragen. Ook is er ruimte geboden om met elkaar in gesprek te gaan. De onderzoeksresultaten van verschillende onderzoeken met betrekking tot het 8^e actieprogramma zijn door de betrokken wetenschappers aan de stakeholders gepresenteerd. De inbreng van de stakeholders is meegewogen in de besluitvorming om te komen tot het concept 8^e actieprogramma dat nu ter consultatie voorligt.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?

De Europese Nitraatrichtlijn¹ bepaalt dat lidstaten elke vier jaar een actieprogramma moeten opstellen. Die actieprogramma's moeten maatregelen bevatten ter verbetering van de waterkwaliteit. Ieder actieprogramma wordt na een looptijd van vier jaar opnieuw bezien langs de doelen van de Nitraatrichtlijn. Het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn (7e actieprogramma) gold in de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2025. Het onderhavige 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn zal gelden in de periode van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2029. Met het nog vast te stellen 8e actieprogramma geeft Nederland invulling aan de Nitraatrichtlijn en draagt het bij aan het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Zie ook 1b.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

De huidige waterkwaliteit in Nederland vraagt, waar het gaat om nutriënten afkomstig van de landbouw, in relatie tot de doelen van de Nitraatrichtlijn nog extra inzet. Uit onderzoek volgt dat met voorzetting van de maatregelen uit het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn en de derogatiebeschikking 2022/2025 er voor grondwater in het gebied zand-zuid en löss nog een opgave resteert conform de Nitraatrichtlijn. Voor oppervlaktewater zijn er kleinere gebieden verspreid over Nederland waar nog een opgave ligt voor nutriënten afkomstig van de landbouw².

c) Wat is de omvang van het probleem?

In het kader van de Evaluatie van de Meststoffenwet is onderzocht wat de te verwachten effecten zijn van de maatregelen in het 7e actieprogramma en de derogatiebeschikking 2022-2025 met het oog op doelbereik en doelbehoud van de waterkwaliteit voor grond- en oppervlaktewater. Uit dit onderzoek volgt dat er zowel voor grondwater als voor oppervlaktewater nog een opgave resteert voor nutriënten afkomstig van de landbouw. Met voortzetting van de maatregelen uit het 7e actieprogramma en de derogatiebeschikking 2022-2025 is er voornamelijk nog een opgave in het gebied zand zuid en löss om te voldoen aan de norm van 50 mg/l nitraat in het grondwater. Voor oppervlaktewater zijn er kleinere gebieden verspreid over Nederland waar nog een opgave ligt voor nutriënten afkomstig van de landbouw.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Het huidige beleid is het mestbeleid inclusief de maatregelen van het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn en de derogatiebeschikking 2022-2025. Voor wat betreft de uitkomsten van de evaluatie zie onder 1b en 1c.

e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Zie onder 1b en 1c. Verder geldt dat op grond van de Nitraatrichtlijn Nederland verplicht is om een actieprogramma op te stellen dat maatregelen bevat om de waterkwaliteit, voor nutriënten afkomstig van de landbouw, te verbeteren.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

¹ Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen, PbEU 1991, 375 (Nitraatrichtlijn), waarbij ten aanzien van het opstellen van een actieprogramma m.n. de artikelen 1, 3 en 5 en bijlage I en III van de Nitraatrichtlijn relevant zijn.

² Kamerstukken II, 2024/25, 33037 nr. 561 en 597.

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

Het doel van dit 8^e actieprogramma Nitraatrichtlijn is om in alle grondsoortregio's het doel van 50 mg/l nitraat in het bovenste grondwater te behalen en dat eutrofiëring van het oppervlaktewater wordt verminderd en voorkomen. Hiertoe bevat het voorliggende concept 8^e actieprogramma voorgenomen maatregelen.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

Schoon water en sanitair (SDG 6), klimaatactie (SDG 13) , leven in het water (SDG 14), leven op het land (SDG 15).

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

In de eerste fase van het ex ante onderzoek heeft Wageningen University & Research (WUR) een breed kwalitatief onderzoek naar de effecten van een groot aantal mogelijke maatregelen uitgevoerd. In deze fase van het ex ante onderzoek zijn maatregelen betrokken die vanuit het rijk, mede op basis van gesprekken met stakeholders zijn aangedragen. De uitkomsten van het ex ante onderzoek fase 1 en de inbreng van de stakeholders zijn benut voor het samenstellen van het maatregelpakket op hoofdlijnen. De hoofdlijnen³ zijn door WUR doorgerekend in fase 2 van het ex ante onderzoek. De hoofdlijnen zijn op de volgende aspecten doorgerekend: de effecten op waterkwaliteit (grondwater en oppervlaktewater), bedrijfseconomisch effect, inpasbaarheid en overige milieueffecten. Voor de uitkomsten van het ex ante onderzoek fase 2 zie bijlage 'Ex ante onderzoek 8^e actieprogramma fase 2'.

De onderzoeksresultaten hebben geleid tot het concept 8^e actieprogramma dat naast voorgenomen generieke maatregelen ook een ingroeipad voor bedrijfsspecifieke doelsturing op nitraatconcentraties in het grondwater bevat.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Zie hiervoor de voorgenomen maatregelen uit het concept 8^e actieprogramma Nitraatrichtlijn. Het concept 8^e actieprogramma bevat maatregelen die naar aanleiding van de doorrekening gewogen zijn in het licht van het beschermen van de waterkwaliteit, de bedrijfseconomische effecten van maatregelen en draagvlak bij landbouwers.

- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

N.v.t.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Zie de uitkomsten in de rapportage 'Ex ante onderzoek 8^e actieprogramma fase 2'.

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

³ Kamerstukken II 2023/24, 33037, nr. 545 en II 2024/25, 33037, nr. 597.

Het 8^e actieprogramma bevat maatregelen om te voldoen aan de doelen van de Nitraatrichtlijn, zie hiervoor ook onder 2a. Een groot aantal de voorgenomen maatregelen in het voorliggende concept 8^e actieprogramma zullen op een later moment uitgewerkt worden in regelgeving. In het dan te doorlopen regelgevingsproces zullen de dan benodigde toetsen worden uitgevoerd.

Tegelijkertijd met de internetconsultatie wordt het concept 8^e actieprogramma aan de Commissie voor de Milieueffectrapportage voorgelegd voor advies, dit volgt uit artikel 16.43 van de Omgevingswet.

5. Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

Zie het concept 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn. Het actieprogramma zal op 1 januari 2026 gaan gelden en zal naar verwachting in december 2025 gepubliceerd worden.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- brede maatschappelijke impact?

De maatregelen opgenomen in de hoofdlijnen van het concept 8^e actieprogramma Nitraatrichtlijn zijn doorgerekend op de onderdelen: de effecten van de waterkwaliteit, het bedrijfseconomisch effect, de inpasbaarheid op bedrijfsniveau. Daarnaast zijn de milieueffecten zoals biodiversiteit, bodemkwaliteit en gasvormige emissies (ammoniak, stikstofoxide, lachgas en methaan) in beeld gebracht voor de verschillende voorgenomen maatregelpakketten.

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Het betreft een concept 8^e actieprogramma dat inzet op het behalen van de doelen om 50 mg/l nitraat in het bovenste grondwater en op vermindering van eutrofiëring in het oppervlaktewater. Op basis van alle inbreng zal het concept 8^e actieprogramma verder worden verrijkt.

d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Zie hoofdstuk 9 van het concept 8^e actieprogramma Nitraatrichtlijn.